

KLOPI

Pomlad je pred vrati in z njo toplejši in daljši dnevi. Narava nas s svojo svežino in zeleno obarvanostjo vabi na sprehode, teke in potepanja. A žal nam lahko prijetno doživetje kaj kmalu pokvarijo drobne zverinice, klopi.

POJAVNOST

V Sloveniji je razširjen klop iz vrste *Ixodes ricinus* ali navadni klop. Najdemo ga do nadmorske višine 1100 m. Najbolj mu ustreza vlažno in zasenčeno okolje. Visoka trava z grmovjem, robovi jas in gozdna podrast so raj za širjenje krvosesih zajedalcev. Aktivnost klopa je odvisna od zunanje temperature. Pri temperaturi nižji od 5°C klopi mirujejo.

Gostitelja zazna s čutnimi laski in kemičnim čutilom na prednjem paru nožic. Na ta način zazna toplotne valove, tresljaje in rahel vonj gostitelja. Najpogostejši gostitelji so mali gozdni sesalci, ptiči, človek je le naključen gostitelj.

Človek klopovega ugriza navadno sploh ne zazna. Preden klop začne sesati, izloči nekaj sline z mešanico snovi, ki ublaži bolečino in prepreči strjevanje krvi.

Če je klop okužen z virusom klopnega meningoencefalitisa in (ali) bakterijo *Borrelia burgdorferi*, med sesanjem krvi, vbrizga povzročitelja v kožo gostitelja. Po vbodu okuženega klopa ne pride vedno do okužbe gostitelja, lahko okužba poteka tudi brez bolezenskih znakov – asimptomatsko.

UKREPI ZA PREPREČEVANJE UGRIZA

Ko gremo v naravo, bodimo primerno oblečeni. Telo naj bo čim bolj pokrito; srajca z dolgimi, zapetimi rokavi, hlače naj bodo dolge, s hlačnicami v obuvalu, oblačila pa svetle barve, saj na njih tako lažje opazimo klope.

Primerna je tudi zaščita z repelenti. Na trgu so najrazličnejši pripravki v obliki losjonov, pršil in stikov (Forth, Autan, Off ...), ki nudijo zaščito pred klopi. Ta sredstva so potencialno škodljiva, še posebno pri nepravilni uporabi. Zato je nasvet farmacevta tukaj zelo pomemben.

Ko se vrnemo domov, si natančno pregledamo telo, se oprhamo in menjamo oblačila. Le ta operemo ali skrtačimo.

Če pri pregledu opazimo klopa, ga kar se da previdno odstranimo, saj s tem zmanjšamo možnost okužbe.

ODSTRANJEVANJE KLOPA

Za odstranjevanje klopov uporabimo posebno pinceto, namenjeno odstranjevanju klopov, ki jo lahko kupite v lekarnah.

Če odstranimo klopa sunkovito, je več možnosti, da se bo raztrgal. Če ostane rilček v koži, to za prenos okužbe s klopa na človeka sicer ni nevarno, lahko pa rilec in del telesa, ki ostane v koži, povzroči ožogitev.

Nekateri poskušajo odstraniti klopa tako, da ga vrtijo v smeri urnega kazalca ali nasprotni smeri, drugi kanejo na klopa kapljico olja ali nanesejo na mesto nekaj kreme. Ti načini odstranjevanja so uspešni predvsem v primerih, ko so klopi prisesani razmeroma kratek čas.

BOLEZNI

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS

Klopni meningoencefalitis je virusno vnetje možgan in možganskih ovojnic. Bolezen se pojavi 10 do 20 dni po ugrizu klopa. Bolezen ponavadi poteka v dveh fazah. Prva faza bolezni se začne približno 7-14 dni po vbodu klopa in poteka podobno kot pri gripi (slabo počutje, bolečine v mišicah, glavobol...). Pri večini bolnikov sledi po nekaj dnevnem prostem intervalu, druga faza bolezni s povišano telesno temperaturo, močnim glavobolom in lahko celo z nezavestjo. Bolezen lahko zapušča trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost, zmanjšana sposobnost koncentracije, pa tudi ohromelost.

Obolevajo ljudje vseh starosti. Najbolj so ogroženi otroci, odraščajoči, ter ljudje v srednjih letih, ki se zaradi svojega dela pogosto zadržujejo v naravi.

Najboljša zaščita pred to boleznijo je cepljenje. Potrebno je trikratno cepljenje. Prvič in drugič se cepi v razmiku enega meseca, tretji odmerek pa se ponovi čez 6 do 9 mesecev. Pomembno je, da dobi cepljeni dve dozi cepiva še v času, ko klopi niso aktivni, torej v zimskih mesecih. Na ta način dosežemo, da smo v času, ko nastopi aktivna sezona klopov, že zaščiteni. Imunost se obnavlja vsakih 5 let z enim odmerkom cepiva.

LYMSKA BORELIOZA

Borelioza, kot bolezen tudi imenujemo, je bakterijska bolezen, katerega povzročitelja prenašajo klopi. Bakterija živi v klopu, ta pa jo ob zajedanju prenese na človeka.

Če bolezen ne zdravimo, poteka v treh fazah in prizadene številne organe. Najbolj pomembno je, da ne spregledamo prve faze bolezni, ki se začne s

kožnimi spremembami. Te se pojavijo praviloma na mestu ugriza, 7 do 14 dni po klopovem ugrizu. Najprej je koža na mestu ugriza rdeča. Rdečina, ki je lahko za dlan velika, začne v sredini bledeti, robovi pa ostanejo rdeči in se širijo. Potujoča rdečina se lahko pojavi celo na drugem delu telesa, kjer klop sploh ni bil prisesan.

Če opazimo na koži sumljivo rdečino, moramo nemudoma obiskati zdravnika. Bolezen zdravimo z antibiotikom. Zdravljenje z antibiotikom je smiselno v vseh stadijih lymške borelioze, najbolj uspešno pa je zgodaj v poteku bolezni.

Na ta način preprečimo kasnejše zaplete bolezni, kot so prizadetost živčnega sistema, srca, sklepov in mišičja.

Drobne neprijetnosti narave naj vam ne pokvarijo užitka in sproščenega gibanja v prihajajočih toplih dneh.

Želim vam varno in prijetno pomlad.

Mojca Ledinek, mag. farm.